

Valtuustoaloite asiakasmaksulain muutosten huomioinnista

393/02.05.00/2021

KAUPVALT 09.08.2021 § 102

"Asiakasmaksulaki on muuttunut ja muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2021.

Lain 11 §:ssä säädetään, että sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrättyä maksua tulee alentaa tai jättää maksu kokonaan perimättä, jos maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Perustuslaissa turvataan jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveys palvelut. Kenenkään taloudellinen tilanne ei saa olla este päästä tarvitsemiensa palvelujen piiriin. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan todennut, että asiakasmaksut eivät saa johtaa siihen, että niitä tarvitsevat joutuvat turvautumaan viimesijaiseen toimeentuloturvaan. Lakiin on kirjattu nimenomaisesti asiakasmaksun alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuus suhteessa toimeentulotukeen. Maksuja ei tule siirtää toimeentulotukeen maksettavaksi, vaan kunnan on ensisijaisesti tehtävä asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva arviointi, sekä arvioinninperusteella päätös maksun huojentamista koskien.

Poliklinikkamaksu on Ylöjärvellä 20,60 €. Se peritään enintään kolme kertaa kalenterivuodessa. Työssäkäyvälle maksut eivät välttämättä ole kohtuuttomia, mutta numeroiden valossa monelle on. Vuonna 2019 Suomessa päätyi ulosottoon 82619 terveyskeskusmaksua ja 128173 sairaalalaskua.

Ylöjärven sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että Ylöjärven kaupunki toteuttaa asiakasmaksulain henkeä eikä vaaranna enää kuntalaisen tai hänen perheensä toimeentuloa tapauksissa, jossa kuntalaiselle olisi ylipääsemätöntä maksaa asiakasmaksu. Tämän lisäksi tästä lain oikeudesta hakea maksuhuojennusta tulee ilmoittaa selvästi Ylöjärven kaupungin kotisivulla.

Ylöjärven sosialidemokraattinen valtuustoryhmä"

Päätös Kaupunginvaltuusto päätti lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KAUPHALL 16.08.2021 § 290

Kaupunginjohtaja ehdottaa:

Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen perusturvalautakunnalle lausuntoa varten.

Päätös Hyväksyttiin.

Perusturvalautakunta 14.12.2021 § 129

Ylöjärven sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä on tehnyt 9.8.2021 aloitteen, jossa vaaditaan Ylöjärven Kaupunkia toteuttamaan asiakasmaksulain (738/1992) henkeä siten, että terveydenhuollon tai sosiaalihuollon asiakasmaksut eivät jatkossa vaaranna asiakkaan toimeentuloa, ja että oikeudesta hakea maksuhojennusta asiakasmaksuun kerrotaan selvästi kaupungin kotisivuilla.

Asiakasmaksulain osittaisuudistuksessa (voimaan 1.7.2021) vahvistettiin asiakasmaksun alentamisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentulotuen hakemiseen. Lisäksi asiakasmaksulain 11 § säädetään tiedotusvelvollisuudesta, jonka mukaan kunnan tulee antaa asiakkaalle selväkielisesti tieto mahdollisuudesta hakea maksuhojennusta. Alentamispäätöksen tulee perustua asiakkaan tai tämän perheen kokonaistaloudelliseen arvioon. Alentamisesta tai perimättä jättämisestä on lisäksi tehtävä kirjallinen, perusteltu päätös oikaisuvaatimusohjeineen. Koska kunnilla ei lähtökohtaisesti ole tietoa asiakkaan taloudellisesta kokonaistilanteesta, on asiakkaan tai tämän edustajan tehtävä itse asiaa koskeva hakemus.

Tasasuuruiset terveyspalvelujen maksut, tulosidonnaisten maksujen maksuperusteet sekä ohjeet ja lomakkeet asiakasmaksuhojennusten hakemiseen on koottu Ylöjärven kaupungin verkkosivuille. Lisäksi asiakkaita ohjeistetaan asiakasmaksujen määräytymisen perusteista sekä maksuhojennusten hakemisesta asiakkaaksi ottamisen yhteydessä. Tieto mahdollisuudesta hakea maksuun muutosta (oikaisuvaatimusohje) annetaan myös maksua koskevan päätöksen tai laskun yhteydessä (Asiakasmaksulaki § 2a ja 2b).

Päätökset asiakasmaksujen alentamisesta tai perimättä jättämisestä valmistelee sosiaalityöntekijä ja päätöksen tekee terveys- ja sosiaalijohtaja. Lisäksi perusturvan talouspäällikkö voi myöntää maksuun korkeintaan 6kk lisää maksuaikaa.

Velvollisuus asiakasmaksun tarveperustaiseen huojentamiseen koskee kaikkia sosiaalipalvelujen tulosidonnaisia ja tasasuuruisia maksuja, sekä terveyspalvelujen tulosidonnaisia maksuja (pitkäaikainen laitoshoido, jatkuva ja säännöllinen kotisairaanhoido), mutta ei terveydenhuollon tasasuuruisia maksuja. Kunta voi kuitenkin tehdä päätöksen huojentaa myös muita maksuja kuin laissa on velvoittavasti edellytetty. Lisäksi kunta voi päättää lain vähimmäistasoa suuremmista huojennuksista asiakasmaksun perusteisiin.

Ylöjärven perusturvalautakunta on käsitellyt kokouksessaan 25.5.2021 (§ 55-57) asiakasmaksulain osittaisuudistuksen vaikutuksia, ja hyväksynyt uudet asiakasmaksujen määrittelyä ja perimistä koskevat ohjeet. Perusturvalautakunta on lisäksi päättänyt erikseen 24.8.2021 (§ 85) lain vähimmäistasoa edullisemmista huojennuksista pariskuntien tehostetun palveluasumisen sekä päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakasmaksujen määrittelyperusteisiin.

Esittelijä

Terveys- ja sosiaalijohtaja

Päätösehdotus

Perusturvalautakunta antaa edellä esitetyn vastauksen valtuustoaloitteeseen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle.

Päätös

Hyväksyttiin.

Esittelijä Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy perusturvalautakunnan lausunnon vastauksena aloitteeseen.

Päätös

Hyväksyttiin.